

Tampereen kaupunkiseudun
rakennesuunnitelma 2030

Seudullinen toteuttamishjelma 2011–2012

Kuntajohtajakokous 4.2.1011
Seutuhallitus 31.8.2011

Toteuttamisohjelman toimitus:

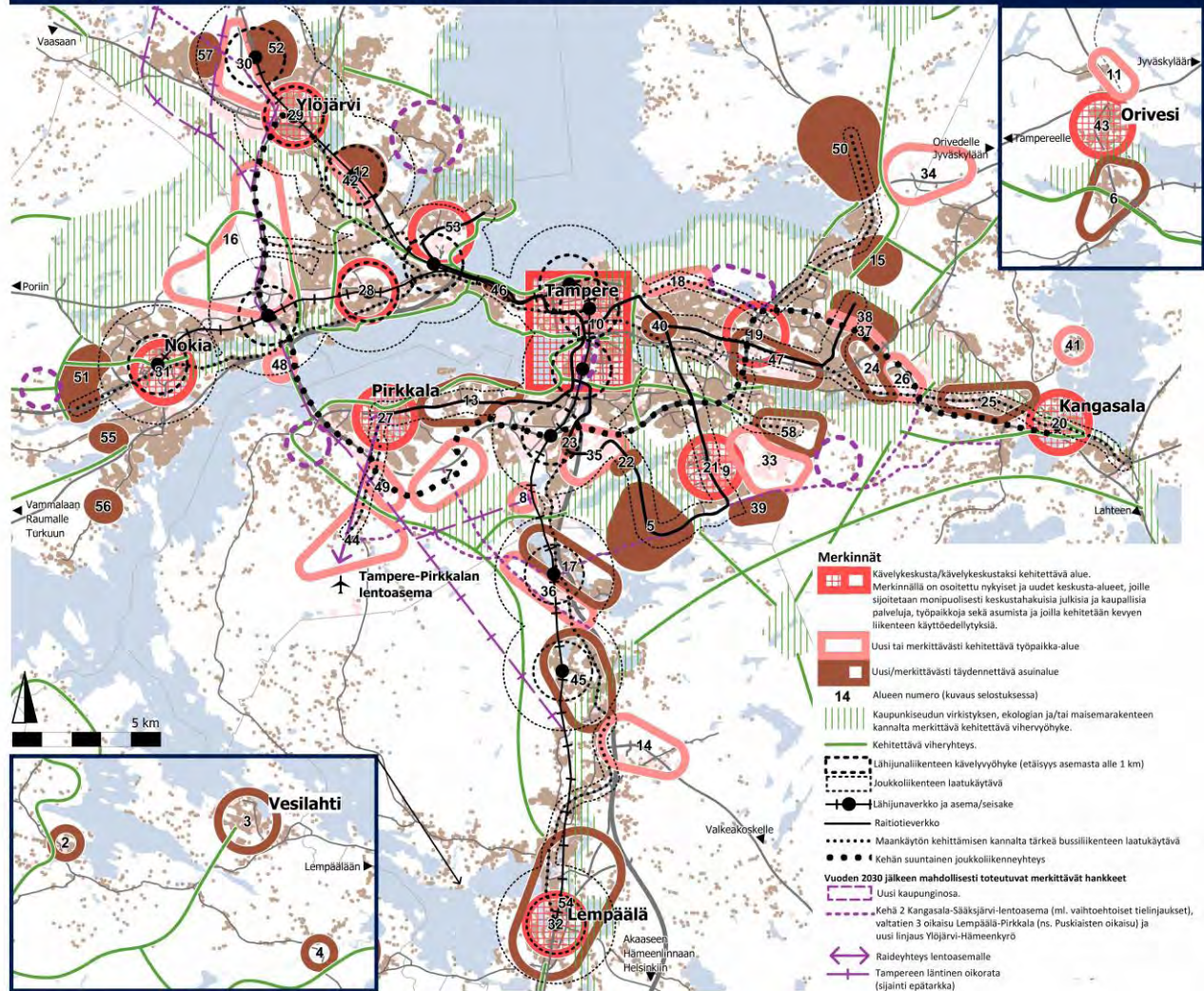
A-Insinöörit Suunnittelu Oy, Merja Tyynismaa ja Minna Seppänen

Valokuvat: Minna Seppänen

Sisältö

1	Ohjelman taustat ja tavoitteet	5
1.1	Tampereen kaupunkiseudun yhdyskuntasuunnittelun hankekokonaisuus 2030	5
1.2	Paras-lainsäädäntö ja kaupunkiseutusuunnitelma 2007	5
1.3	Tampereen kaupunkiseudun ja valtion välinen MAL-aiesopimus 2011-2012	5
2	Maankäytön toimenpiteet	6
2.1	Maapolitiikan kehittäminen	6
2.2	Kaavoitusohjelmat	7
2.3	Hajarakentamisen hallinta	8
2.4	Keskustojen kehittäminen	8
2.5	Elinkeinoelämän edistämisen toimenpiteet	9
3	Palveluverkon kehittämisen toimenpiteet	10
3.1	Kunnallisen palveluverkon kehittäminen	10
3.2	Kuntien palveluinvestoinnit	11
3.3	Kaupallisten palveluiden kehittämisedellytysten luominen ja sijoituksen ohjaus	12
4	Asuntotuotannon edistämisen toimenpiteet	13
4.1	Tontinluovutusohjelmat ja muut toimenpiteet asuntotuotantotavoitteiden saavuttamiseksi	13
4.2	Asuntotuotannon edellyttämät kunnallistekniikkainvestoinnit	14
4.3	Energiatehokkuuden edistäminen uudis- ja korjausrakentamisessa	15
4.4	Erityisryhmien asumisen kehittäminen	16
5	Liikennejärjestelmän kehittämisen toimenpiteet	17
5.1	Joukkoliikenteen kehittäminen	17
5.2	Kävelyn ja pyöräilyn kehittäminen	18
5.3	Tiehankkeiden toteutus	19
6	Toteuttamisohjelman päivitys, seuranta ja kehittäminen	20
6.1	Päivitys ja seuranta	20
6.2	Seurattavat asiat ja mittarit	21
6.3	Haasteelliseksi todetut tavoitteet	21
7	Lähteet	22
8	Yhteyshenkilöt	22

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2030

Kuva. Rakennesuunnitelmakartta. Kartan kohteet: 1) Tampere keskusta 2) Narva 3) Vesilahti, Kirkonkylä 4) Koskenkylä 5) Vuores 6) Orivesi asemanseutu 7) CLX, Linnakallio 8) Sääksjärvi, pohjoinen 9) TTY, Hermia 10) Tampereen yliopisto 11) Oripohja 12) Mäkkylä-Teivaala 13) Naistenmatkantie 14) Marjamäki 15) Ojala 16) Kolmenkulma 17) Sääksjärvi 18) TAYS 19) Koilliskeskus/Linnainmaa 20) Kangasala, keskusta 21) Hervanta 22) Lahdesjärvi 23) Lakalaiva 24) Vatiala 25) Suorama-Pikonkangas 26) Lentola 27) Pirkkala, keskusta 28) Tesoma 29) Ylöjärvi, keskusta 30) Elovainio 31) Nokia, keskusta 32) Lempääli, keskusta 33) Hervanta 34) VT9 varsi, Tarastenjärvi 35) Lakalaiva-Lahdesjärvi 36) Sääksjärvi, etelä 37) Lamminrahka 38) Lamminrahka 39) Hervantajärvi 40) Sammonkatu 41) Pikonlinna 42) Mäkkylä-Teivaala 43) Orivesi, keskusta 44) CLX, lentoasema 45) Kulju 46) Santalahti 47) Hankkio 48) Pitkäniemi 49) CLX, Lentoasemantie 50) Nurmi-Sorila 51) Harjuniitty 52) Ylöjärvi, kirkonseutu 53) Lielähti 54) Lempääli 55) Taivalkunta 56) Sammalisto 57) Metsäkylä 58) Annala

1 Ohjelman taustat ja tavoitteet

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2030 valmistui ja hyväksyttiin keväällä 2010. Se mahdollistaa Tampereen kaupunkiseudun vahvan kasvun tulevan kahden vuosikymmenen aikana. Ennakoitu kasvu on 91 000 asukasta, 60 000 työpaikkaa ja 70 000 asuntoa tavoitevuoteen mennessä.

Rakennesuunnitelman toteuttamisohjelma sisältää ensimmäisen kaksivuotiskauden 2011-2012 keskeiset toimenpiteet rakennesuunnitelman toteuttamiseksi. Se kokoaa yhteen kuntien, Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän sekä Pirkanmaan ELY-keskuksen ja Pirkanmaan liiton toimet seudun maankäytön kehittämiseksi.

Seudullisen toteuttamisohjelman tarkoituksena on varmistaa, että kunnat, Seutu ja muut toimijat ottavat rakennesuunnitelman tavoitteet huomioon talousarvioita ja taloussuunnitelmia laatiessaan. Ohjelma toimii myös rakennesuunnitelman seurannan työkaluna. Ohjelmaa päivitetään sovituin väliajoin.

1.1 Tampereen kaupunkiseudun yhdyskuntasuunnittelun hankekokonaisuus 2030

Rakennesuunnitelma on osa laajempaa Tampereen kaupunkiseudun yhdyskuntasuunnittelun hankekokonaisuutta. Kokonaisuuden muita suunnitelmia ovat asuntopoliittinen ohjelma, liikennejärjestelmäsuunnitelma ja ilmastostrategia. Kokonaisuus on laaja ja kytkee toiminnot toisiinsa aikaisempaa paremmalla tavalla. Näin turvataan kestävä kasvu sekä sujuva arki kuntalaisille ja yrittäjille.

1.2 Paras-lainsäädäntö ja kaupunkiseutusuunnitelma 2007

Rakennesuunnitelman ja tämän toteuttamisohjelman taustalla vaikuttaa valtakunnallinen kunta- ja palvelurakenteen uudistamishanke (Paras). Paras-lain edellyttämä kaupunkiseutusuunnitelma laadittiin Tampereen kaupunkiseudun kuntien yhteistyönä ja hyväksyttiin kuntien ja kaupunkien valtuustoissa syksyllä 2007.

1.3 Tampereen kaupunkiseudun ja valtion välinen MAL-aiesopimus 2011-2012

Tampereen kaupunkiseudun kunnat ja valtio ovat neuvotelleet aiesopimuksen rakennesuunnitelman tukemiseksi. Maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimus koskee aluksi vuosia 2011-2012. Aiesopimus edellyttää mm., että kunnat hyväksyvät vuoden 2010 loppuun mennessä Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelman kuntakohittaiset toteuttamisohjelmat. Seutuhallituksen tehtäviin kuuluu rakennesuunnitelman ja laadittujen toteuttamisohjelmien yhteensopivuuden arviointi ja suunnitelmien toteutumisen seuranta. Rakennesuunnitelman seudullinen toteuttamisohjelma toimii siten seutuhallituksen työkaluna MAL-aiesopimuksen toimeenpanossa ja seurannassa.

2 Maankäytön toimenpiteet

2.1 Maapolitiikan kehittäminen

Seudullisen maapolitiikan periaatteet on hyväksytty kunnissa osana rakennesuunnitelmaa. Tavoitteena on turvata asumisen ja elinkeinotoimintojen raakamaavarannot 10 vuodeksi eteenpäin.

Kangasala jatkaa maanhankintaa Lamminrahkan alueella vuonna 2009 hyväksytyin maapoliittisen ohjelman mukaisesti.

Lempäälässä kunnan maanomistus ei ole riittävä. Maanhankintaan vuosille 2011-12 on varattu 1 M€/vuosi. Painopistealueita ovat Marjamäen ja Sääksjärven Kortejärven yritysalueet sekä nauhataajaman täydennysrakentamisalueet.

Nokialla ei ole suunnitteilla erityisiä maapolitiikan kehittämistoimia vuosina 2011-12.

Orivesi pyrkii aktiivisesti hankkimaan raakamaata. Kiinteän omaisuuden hankintaan on vuosille 2011–2012 varattu 250 000 €/vuosi.

Pirkkala laatii maapoliittisen ohjelman, joka käsitellään valtuustossa vuoden 2011 aikana. Vuosille 2011-2012 on maanhankintaan on varattu 400 000 €.

Tampereen tavoitteena on hankkia vähintään 200 ha raakamaata, mihin on vuosille 2011-12 varattu 5 M€. Painopistealueita ovat Nurmi-Sorila, Ojala ja Linnainmaa-Hankkio. Hankinnan ja hintaseurannan kehittämiseksi kiinteistötoimi kerää vuosittain tiedot kaupunkiseudulla tapahtuneista raakamaakaupoista.

Vesilahden maapoliittinen ohjelma valmistuu vuonna 2011. Kunta pyrkii hankkimaan raakamaata vapaaehtoisin kaupoin yleiskaava-alueelta ja muualta vaihtomaaksi.

Ylöjärven maanomistustilanne on monin paikoin hyvä. Silti täydentävää maanhankintaa tarvitaan sekä asumisen osalta (keskusta, rautatien ja Viljakalantien välinen alue, sekä Metsäkylä) että yritystonttien osalta (Elovainion, läntisen kehätien ja Vaasantien suunnat). Kaavavarantojen osalta edellä mainituilla rakennesuunnitelman kasvualueilla on asumisen osalta melko hyvä tilanne ja yritystonttien suhteen osalla aluetta on huono tilanne. Kaavavarannon ylläpitäminen ja parantaminen edellyttää vuosittain asemakaavoituksen kohdistamista riittävässä määrin näille alueille.

2.2 Kaavoitusohjelmat

*Kaavoituksella tuetaan yhdyskuntarakenteen eheyttämistä sekä maankäytön, asu-
misen ja liikenteen suunnittelun yhteen sovittamista. Kaavavarojen osalta tavoit-
teenä on, että kussakin seudun kunnassa on yleiskaavavaraa noin 10 vuoden ja
asemakaavavaraa 3 vuoden tarpeen verran.*

Kangasalla rakennesuunnitelmaa toteuttavat yleiskaavat on hyväksytty vuonna 2010 Riun ja keskustan alueille. Eheyttävät yleiskaavat on vireillä Ruutanaan ja Vatialaan ja käynnistymässä vuonna 2011 Suoramalle.

Lempäälässä on vireillä keskustan osayleiskaavamuutos (4000 – 5500 uutta asukasta ja 500 uutta työpaikkaa) ja kaavoitusohjelmassa Kuokkalan – Moision - Herralan osayleiskaava. Asemakaavahankkeita on vuoden 2011 kaavoitusohjelmassa 2900 - 3200 uudelle asukkaalle (Sääksjärvi, Vuores, Kulju, Moisio, keskusta). Yritysalueiden asemakaavoja tehdään Marjamäen ja Koilliskulman alueilla. Vuoden 2012 kaavoitusohjelmaa ei ole vielä lyöty lukkoon.

Nokian keskustan maankäyttöä tehostava yleiskaava ja Harjuniityn asuntoaluetta laajentava osayleiskaava hyväksytään vuonna 2011, minkä jälkeen asemakaavoitus käynnistyy välittömästi. Sammaliston alueen laajennuksen asemakaava laaditaan vuonna 2011.

Orivedellä käynnistyy keskustaaajaman yleiskaavoitus vuonna 2011. Merkittävin rakennesuunnitelmaa toteuttava asemakaavahanke vuosina 2011-2012 on Oripohjan yritysalueen laajennus, johon liittyy myös asuinrakentamista.

Pirkkalassa valmistuu taajamaosayleiskaava 2020. Yleiskaavoitusta jatketaan vt 3:n Läntisen Kehän eteläpuolisilla alueilla. Tärkeimmät asemakaavahankkeet ovat Suuppa, Naistenmatkanlahti ja CLX-alue. Kuntaan hankitaan yhdyskunta- ja väestörakenteen paikkatietoaineistot.

Tampereella yleiskaavoitusohjelman mukaan vuosina 2011-2012 laaditaan seuraavia osayleiskaavoja: Kalevanrinne (1000 asukasta), Hervantajärvi (3000 asukasta), Nurmi-Sorila ja Tarastenjärvi (13 000 asukasta ja 3000 työpaikkaa), Ojala (4000 – 5000 asukasta, 1000 työpaikkaa), Lakalaiva, lidesjärvi (täydennysrakentaminen), keskusta.

Tampereen kantakaupungin *täydennysrakentamista* koskeva Ehyt-selvitys valmistuu vuonna 2011. Täydennysrakentamisen yleissuunnitelma tehdään Haukiluomaan (2011) ja Tesomalle (2012).

Tampereen *asemakaavoituksessa* on vuosina 2011-2012 tavoitteena yli 500 000 m² asuinkerrosalaa ja yli 400 000 m² muuta kerrosalaa. Vuonna 2011 merkittäviä asemakaavoitettavia asuntoalueita ovat Ranta-Tampella, Vuoreksen keskusta, Hervannan Hiidenmäki ja Lentävänniemi. Työpaikka- ja liikerakentamiseen kaavoitetaan Keskusareena ympäristöineen, Lahdesjärven eteläosa, Myllypuron Kolmenkulman osa ja Lieilahden aluetta. Vuonna 2012 kaavoitetaan asuinrakentamista Kalevan, Linnainmaan, Atalan, Kaukajärven, Kaarilan, Haukiluoman ja Niemenrannan kaupunginosissa. Muun rakentamisen kohteita ovat Multisillan teollisuusalueen ja Kolmenkulman yritysalueen asemakaavat.

Vesilahdella laaditaan kaavoitusohjelmat ja koko kunnan strategista maankäyttöä koskeva Vesilahden kunnan tavoitekuva 2030. Kunnan ydinalueen muodostavat kolme taajamaa pidetään ajantasaisten yleiskaavojen piirissä (Kirkonkylä, Koskenkylä, Narva). Yksityistä maata asemakaavoitetaan yhdyskuntarakenteen täydennysalueilla maan-

käytösopimuksin. Koskenkylän ympäristön ja Narvan osayleiskaavoituksella ohjataan hajarakentamista ja lisätään tonttitarjontaa.

Ylöjärvellä sekä osayleiskaavoituksessa että asemakaavoituksessa isoimmat ja tärkeimmät hankkeet ovat joukkoliikennekäytävien varrella (rata, bussiliikenteen laatukäytävät) ja taajaman kasvualueilla (keskusta, Metsäkylä sekä Viljakkalantien ja rautatien välinen alue). Elinkeinoalueiden painopiste on Elovainion lisäksi pääteiden (Vaasantie, Uusi-Kuruntie) ja läntisen kehätien suunnilla.

2.3 Hajarakentamisen hallinta

Hajarakentamisen hallinnan keskeinen tavoite on hillitä rakentamispaineita asemakaava-alueiden ja taajamien lievealueilla.

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymässä valmistellut, koko seudun yhteiset yhdyskuntarakenteen eheyttämisen periaatteet valmistuvat. Ne hyväksytään vuorovaikutteisen valmisteluprosessin seurauksena seutuhallituksessa ja kunnissa.

Kangasalla maaseudun osayleiskaava tulee hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2011 aikana.

Lempäälä hyväksyi vuonna 2010 kuntansa hajarakentamisen periaatteet. 2010-luvun alkupuoliskolla laaditaan maaseutualueiden yleiskaava. Asemakaavatonttien riittävä tarjonta on keskeinen väline hajarakentamisen hallinnassa.

Nokia muuttaa rakennusjärjestystään: asemakaava-alueen ulkopuolista rakentamista koskevat säännökset muutetaan vastaamaan seudullisia periaatteita ja suunnittelutarvealueiden rajaukset uusitaan.

Orivesi ohjaa hajarakentamista yleiskaavoituksella. Vireillä on kaikkien rantojen yleiskaavoitus, johon liittyy myös useiden kylien yleiskaavoitus.

Pirkkala määrittää rakennusjärjestyksen suunnittelutarvealueet ja päivittää suunnittelutarveharkinnan soveltamisohjeet. Kunta määrittää vesihuollon toiminta-alueet ja tekee siihen liittyvät päätökset.

Tampere ottaa uusittavassa rakennusjärjestyksessään huomioon seudun yhteiset hajarakentamisen hallinnan periaatteet.

Vesilahti ylläpitää kaava-alueiden vetovoimaa houkuttelevan ja monipuolisen tonttitarjonnan avulla. Kunta kehittää seudullisten periaatteiden linjaa noudattavaa hajarakentamisen ohjausjärjestelmää.

Ylöjärvi ohjaa hajarakentamista palvelujen ja kylien läheisyyteen seuraavin keinoin: uusi rakennusjärjestys, asemakaava-alueen ulkopuolisten lupien periaatteet, kaupunkirakennelyleiskaava sekä osayleiskaavat Kuruntien varrella ja Karhella.

2.4 Keskustojen kehittäminen

Keskustoja kehitetään jalankulkua ja pyöräilyä sekä joukkoliikennettä suosivina alueina, joilla on hyvät palvelut, työpaikkoja, asumista ja joilla autoton elämäntapa on mahdollinen.

Kangasalan keskustan osayleiskaava hyväksyttiin vuonna 2010. Keskustakorttelien kehittämishanke on käynnissä. Keskustan julkista ympäristöä parannetaan vuosittain.

Lempäälän kuntakeskuksessa on vireillä osayleiskaavan ajantasaistaminen (palvelut, aktiviteetit, väestönkasvu, junaliikenne ja aseman ympäristö, ikärakenne pientaloasutus, rannat). Maankäytön tehostaminen edellyttää asemakaavojen uudistamista (teollisuusalueista asuinalueita).

Nokialla käynnissä oleva yleiskaavan muutos on merkittävä keskustan kehittämistä ohjaava hanke.

Orivedellä on vireillä useita keskustaajamaa kehittäviä rakennushankkeita (paloasema, Pirkanmaan Osuuskauppa) ja asemakaavoja (liikerakennus kantatien ja Aihtiantien kulmaukseen, asuntoalueita). Keskustaajaman yleiskaavahanke käynnistyy vuonna 2011.

Pirkkalassa keskustaa tiivistetään ja täydennetään asemakaavoituksen avulla. Painopisteenä on asuntorakentaminen. Kunnan kiinteistöjä koskeva kehittämisselvitys laaditaan.

Tampereen keskustan kehittämisen strateginen hanke käynnistyy vuonna 2011. Se sisältää ohjelmointia ja koordinoitua. Kohteita ovat Ratina, Ranta-Tampella, Mustalahti, Eteläpuisto, keskustakorttelit, Tammerkosen rannat, ratapiha-alue sekä Tammelan ja Amurin täydennysrakentaminen. Alakeskuksista kehitetään vuosina 2011-2012 erityisesti Tesomaa, mutta myös Hervantaa, Koilliskeskusta ja Lielahtea. Lähikeskuksista merkittävän kehittämisen piirissä ovat Lentävänniemi ja Kaukajärvi.

Vesilahti kehittää kirkonkylän raittiympäristöä monimuotoisena, toiminnoiltaan sekoittuneena ja aamusta iltaan aktiivisena alueena. Kevyen liikenteen oloja parannetaan ja rakennustapaohjeita laaditaan.

Ylöjärvellä käynnistyy keskustan osayleiskaavan muutos sekä asemakaavojen muutoksia ja laajennuksia. Huomiota kiinnitetään palvelujen ja asutuksen lisäämiseen sekä joukkoliikenteen, kevyen liikenteen ja kävelyalueiden kehittämiseen. Keskustan katuverkkoa täydennetään.

2.5 Elinkeinoelämän edistämisen toimenpiteet

Kaupunkiseudun kilpailukykyä vahvistetaan ja elinkeinoelämän kehittymistä tuetaan. Tavoitteena on vuoteen 2030 mennessä 60 000 uuden työpaikan luominen, painopisteenä perinteisen teollisuuden rinnalle nousevat uudet palvelualat.

Tampereen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysyhtiö Tredea Oy valmistelee Pirkanmaan logistiikkakeskusta hajautetulla toimintamallilla. Siinä alueellinen logistiikkaintegraattori tarjoaa asiakkailleen tietojärjestelmäpohjaisesti tavarankuljetuksen ja logistiikan palveluita. Palvelu tukee sekä kaupunkilogistiikan että valtakunnallisia ja kansainvälisiä kuljetuksia. Tredeassa on käynnissä myös seudullinen yritysalueiden profiloitishanke, jonka tavoitteena on luoda kuntien yritysaluearjonnasta mahdollisimman kilpailukyinen kokonaisuus.

Kangasalan keskustan liiketilojen lisärakentamista edistetään kaavoitus- ja yhteistyöhankkeiden avulla. Lentolan liikealuetta kehitetään kaavoitus- ja liikennejärjestelyin.

Lempäälässä ei ole kaavoitushankkeiden lisäksi suunnitteilla seudullisia elinkeinohankkeita. **Nokialla** ja **Orivedellä** on sama tilanne.

Pirkkala laatii elinkeinopoliittisen ohjelman. CLX-aluetta kehitetään ja sen markkinointia edistetään. Kunta toteuttaa Tuottotien ja Linnakallio-Vaitti yritysalueiden kunnallistekniikkaa ja katuja (3,15 M€). Kuntaan palkataan määräaikainen toimistoarkkitehti elinkeinotoiminnan kannalta keskeisten alueiden kaavoitukseen

Tampere tekee Kolmenkulman yritysalueella yhteistyötä Nokian ja Ylöjärven kanssa ja Tarastejärvellä Kangasalan kanssa. Asemakaavoituksessa jatketaan kuntien välistä yhteistyötä oikorataan liittyen. Seudun markkinointiin liittyvä yhteistyö jatkuu. Toteutusvaiheessa olevia hankkeita ovat keskustassa Ratinan ja Yliopistonrinteen toimitila-alueet ja keskustan ulkopuolella Finn-Medin ja Hermian yritysalueiden hankkeet. Suunnitteluvaiheessa olevista elinkeinohankkeista merkittävin on Tampereen kannen ja keskusareenan kokonaisuus.

Vesilahdella Koskenkylän ympäristön osayleiskaavassa pyritään osoittamaan teollisuus- ja työpaikkatontteja Keihosen alueelle.

Ylöjärvi kehittää Kolmenkulman yritysalueita yhdessä Tampereen ja Nokian kanssa, laajentaa Elovainion yritysalueita, avaa uuden yritysalueen Vaasantien varressa ja mahdollisesti myös Uuden-Kuruntien varressa (Siltatien pk-yritysalue). Kunta toteuttaa vuonna hyväksymäänsä 2010 elinkeino-ohjelmaa.

3 Palveluverkon kehittämisen toimenpiteet

3.1 Kunnallisen palveluverkon kehittäminen

Palveluverkkoa hyödynnetään seudullisesti ja kuntien raja-alueilla palvelut järjestetään yhteistyössä. Kuntien välinen yhteistyö palvelujen järjestämisessä käynnistyy erityisesti seuraavissa kohteissa: Säöksjärvi – Kulju - Vuores, Ojala - Lamminrahka-Vatjala – Hankkio - Nurmi-Sorila, Lielähti – Mäkkylä - Teivaala ja Naistenmatkantie.

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä laatii mm. seuraavat selvitykset, joita koskevat päätökset tehdään seutuhallituksessa ja kunnissa:

- seudullinen sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen kehittämisohjelma
- toisen asteen koulutuksen seudullinen kokonais selvitys
- selvitys seutuopistosta
- selvitys kirjastopalveluiden seudullisesta järjestämistavasta
- päivähoidon ja terveydenhuollon tietohallintoa ja seudullista palveluportaalia koskevat suunnitelmat

Kangasalla valmistellaan palveluverkkosuunnitelmaa. Sitä koskevat päätökset tehdään kunnan luottamuselimissä vuoden 2011 aikana.

Lempäälä suuntaa investoinnit nauhataajamaan ja kehittää monipalvelukeskuksia. Perusopetuksessa kunta ottaa käyttöön koulujen seudulliset minimikokolinjaukset ja kunnan maksimikokolinjaukset. Toisen asteen seudullisen selvityksen perusteella kunta tekee 2011 päätöksen lukion tulevaisuudesta.

Nokiella eikä **Orivedellä** ole suunnitteilla seudullisesti merkittäviä palveluverkon kehittämistoimia.

Tampere kehittää hyvinvointipalvelujen verkostoa kolmen periaatteen pohjalta: palvelujen keskittäminen, uudet toimintatavat ja tilojen joustava yhteiskäyttö. Tältä pohjalta pyritään luomaan keskustaan ja alakeskuksiin (Hervanta, Koilliskeskus, Tesoma, Lielähti) palvelukeskittymiä, joissa yhdistetään sellaisia palveluja tai toimintoja, jotka tulevat toisiaan toiminnallisesti ja tilallisesti.

Perusopetuksessa tavoitteena on yhtenäisten peruskoulujen (vuosiluokat 1-9) määrän ja yksikkökojen kasvattaminen. Koulujen oppilasmäärän vähentyessä ja päivähoitotarpeen lisääntyessä esiopetusta siirretään päiväkodeista kouluihin. Kansainvälisen koulun perustamista Tampereelle selvitetään. Amurin koulu on alustavien suunnitelmiensa mukainen sijoituspaikka.

Ikäihmisten osalta kehitetään kotona asumista tukevia palveluita ja tehostettua palveluasumista. Eri puolille kaupunkia luodaan palvelukeskittymiä, joissa on senioriasumista, tuettua ja tehostettua asumista sekä ikäihmisille että erityisryhmille.

Kirjastoverkkoa kehitetään siten, että jokaiselle palvelualueelle saadaan ainakin yksi monipuolinen aluekirjasto. Aluekirjasto vastaa kaikkien alueellaan toimivien lähikirjastojen toiminnasta. Aluekirjastoja ovat tällä hetkellä Hervanta, Sampola, messukylä ja Tesoma.

Erytisen vaativaa hoitoa tarvitsevien lasten hoito- ja opetusyksikkö perustetaan Kissanmaan perhetukikeskuksen yhteyteen sen laajennus- ja perusparannuksen valmistuttua 2012 tai mahdollisesti jo aikaisemmin.

Pirkkalassa valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen muodostamista Vesilahden kunnan kanssa.

Ylöjärvellä päivähoidon kehittäminen painottuu keskustaan, työmatkaväylille ja kasvaville asuinalueille. Terveyspalvelut tiivistyvät nykyisille terveysasemille (keskustan pääterveysasema, Viljakkalan ja Kurun terveysasemat). Neuvoloita sijoitetaan myös isoille asuinalueille. Sosiaalityön palveluja tarjotaan keskustan, Viljakkalan ja Kurun toimipisteissä. Siivikkalan, Vuorentaustan ja Kolmenkulman palveluverkkoa kehitetään naapurikuntien kanssa.

Vesilahti on muodostanut sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen Pirkkalan kunnan kanssa.

3.2 Kuntien palveluinvestoinnit

Seudun väestönkasvu edellyttää vuoteen 2030 mennessä laskennallisesti noin viiden terveysaseman, 30 päiväkodin ja 15 yhtenäiskoulun rakentamista pääosin nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään.

Kangasalla palveluinvestointeja ovat Pikkolan yläasteen laajennus ja lukion rakentaminen sekä useat päiväkotihankkeet. Kulttuuritalon hankesuunnitelma on tekeillä.

Lempäälä rakentaa vuosina 2011-2012 Lempäälän terveyskeskuksen laajennusosan ja Kuokkalan koululle sadan lapsen päiväkodin. Sääksjärven ja Kuljun kouluille tehdään vuokratouluurakennus 5 vuodeksi ja Lempoisten koulun laajennuksen ja peruskorjauksen hankesuunnittelu käynnistyy. Palveluinvestoinnit ovat noin 12 M€.

Nokia rakentaa Harjuniittyyn keskuskeittiön 2011, päiväkodin 2011 – 2012 ja yhtenäiskoulun 2012. Nokian koulun uudisrakennus ja keskustan uusi päiväkotitalo valmistuvat 2011. Kankaantaan päiväkotitalo peruskorjataan 2012.

Orivesi peruskorjaa ja laajentaa terveyskeskusta sekä peruskorjaa keskuskoulua lisästen oppilaspaikkoja. Päiväkotipaikkoja rakennetaan noin 60 vuoden 2012 loppuun mennessä. Tehostettua palveluasumista lisätään 25 uudella paikalla.

Pirkkalassa toteutetaan 2011-2012 Toivion koulun korjaus ja laajennus, Kurikan päiväkotitalo, Nuolialan uusi koulu ja ruokala, nuoriso/monitoimitilat keskustaan, Palvelukeskus Pirkankoivu ja yläasteen saneeraus. Palveluinvestoinnit ovat noin 12 M€.

Tampere kehittää palveluverkkoa erilaisilla talonrakennushankkeilla, joiden investointeihin on varauduttu vuonna 2011 noin 40 miljoonalla eurolla ja vuonna 2012 noin 42 miljoonalla eurolla. Investoinnit jakautuvat aloittain seuraavasti:

- Päivähoito ja perusopetus: v. 2011/ 9,8 M€ ja v. 2012 / 9,4 M€
- Toisen asteen koulutus: v. 2011/ 15,5 M€ ja v. 2012 / 13,5 M€
- Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut: v. 2011/ 10,4 M€ ja v. 2012 / 10,8 M€
- Sosiaali- ja terveystalvet: v. 2011/ 2,8 M€ ja v. 2012 / 5,0 M€

Vesilahti laajentaa Narvan koulua 2012.

Ylöjärvi saneeraa terveyskeskuksen ja urheilutalon (uimahalli, keilahalli, palloiluhalli), rakentaa toisen päiväkodin Mäkkylänrinteeseen ja 800 oppilaan koulutuskeskuksen Elovainioon.

3.3 Kaupallisten palveluiden kehittämisedellytysten luominen ja sijoituksen ohjaus

Kaupalliset talvet keskitetään kunta- ja alakeskuksiin sekä joukkoliikennekäytävilles. Vähittäiskaupan suuryksikköjen sijoittamista ohjaa hyväksytty Pirkanmaan maakuntakaava.

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä osallistuu Pirkanmaan ELY-keskuksen rahoittamaan Kaupan kestävä kasvu 2020 –hankkeeseen (Tampere – kaupankäynnin ja kaupan osaamisen keskus). Hankkeessa selvitetään mm. miten kaupan toimiala voi kasvaa rakennesuunnitelman puitteissa kestäväällä tavalla.

Kangasala pyrkii säilyttämään kaupalliset ja julkiset talvet keskustassa ja aluekeskuksissa (Vatiala, Suorama, kirkonkylä, Ruutana, Sahalahti, Kuhmalahti).

Lempäälä kaavoittaa Sääksjärvelle entiselle urheilukentälle päivittäistavarakaupan, jonka rakentaminen alkaa 2011. Ideaparkin pohjoispuolelle suunnitellun ”Miesten maailman” toteuttaminen saattaa alkaa. Keskustassa kehittämishanke luo edellytyksiä kaupan palvelujen täydentämiselle.

Nokia keskittää kaupalliset palvelut keskustaan ja Saviselän alueelle. Tilaa vaativan erikoiskauppaa keskitetään Kolmenkulman alueelle.

Orivesi luo edellytyksiä kaupallisille palveluille ja ohjaa niiden sijaintia Keskustaajaman osayleiskaavassa.

Pirkkalassa ei ole luvussa 2.5 todettujen lisäksi tässä yhteydessä mainittavia hankkeita.

Tampere tutkii kaupallisten palveluiden parantamista keskustan kehittämishankkeessa. Kaupallisten palveluiden sijaintia ohjataan osayleiskaavoilla ja asemakaavoilla. Tavoitteena on päivittäis- ja erikoistavarakaupan sijoittuminen erityisesti keskustaan sekä alaja lähikeskuksiin.

Ylöjärvi ottaa keskustan ja Kirkonseudun osayleiskaavatöissä huomioon kaupallisten palveluiden tarpeet jo tehtyjen ja uusien selvitysten perusteella. Tarvetta on erityisesti erikoistavarakaupan, mutta jossain määrin myös päivittäistavarakaupan tiloille.

4 Asuntotuotannon edistämisen toimenpiteet

4.1 Tontinluovutusohjelmat ja muut toimenpiteet asuntotuotantotavoitteiden saavuttamiseksi

Seudullinen tuotantotavoite vuosina 2011 - 2012 on noin 2900 asunnon rakentaminen vuosittain. Tästä 30 - 40 % toteutetaan kohtuuhintaisena valtion tukemana vuokra-asuntotuotantona. Talotyypeittäin asuntotuotanto jakautuu pääpiirteissään seuraavasti: kerrostalot 60 %, rivitalot 20 % ja omakotitalot 20 %.

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä selvittää seudullisen asuntotoimen toteuttamismahdollisuudet ja hankkii tarvittavat päätökset seutuhallitukselta ja kunnilta. Kuntayhtymä käynnistää keskitehokkaan asumisen kehittämishankkeen yhteistyössä Tampereen teknillisen yliopiston kanssa.

Tampereen suurin tontinluovutus on Vuoreksessa. Muita merkittäviä alueita ovat Villilä (2011) ja Atalan Risso (2012). Omakotitontteja luovutetaan Tohlopista, Kaukajärveltä ja Kämmenniemestä (2011). Kaupunki luovuttaa tontteja MAL-aiesopimuksen mukaisesti. Vuonna 2011 kaupunki luovuttaa tontteja 1650 asunnon ja seuraavana vuonna 1750 asunnon rakentamiseen. Kerrostaloasuntojen osuus on Tampereella yli kolmeneljäsosaa. Vain vajaa neljännes uusista asunnoista toteutetaan pientaloihin, suunnilleen puoliksi rivi- ja omakotitaloihin.

Kangasalla tulevan vuosikymmenen tavoitteena on 300 uuden asunnon rakentaminen vuodessa, mihin ei 2011-2012 päästä. Omakotitonttien luovutusmäärä pyritään nostamaan nykyisestä 30:stä 60:een. Omakotirakentamisen pääpaino on Tursolassa. Vuonna 2011 luovutetaan 35 omakotitonttia ja seuraavana vuonna 45 omakotitonttia. Rivi- ja kerrostalorakentamisen painopisteet Kangasalla ovat keskusta, Suorama ja Vatiala. Vuonna 2011 rivitalotontteja luovutetaan noin 36 asunnolle ja seuraavana vuonna 15 asunnolle. Kerrostaloasuntojen vastaavat luvut 50 ja 60 asuntoa.

Ylöjärvellä arvioidaan asuntotuotannon toteutuvan rakennesuunnitelman ja asuntoliittisen ohjelman mukaisesti eli noin 300 asuntoa vuodessa. Omistusasuntojen rakentaminen jäänee jonkin verran alle tavoitteen (n.190 as./v), mutta vastaavasti vuokra-asuntotuotanto olisi tavoitetta (n. 70 as./v) suurempi. Myös kohta ”Muut” jäänee jonkin verran alle tavoitteen (50 as./v). Talotyypeittäin arvioiden kerrostalotuotanto ylittää tavoitteen (138 as/v.2011 ja 64 as./v.2012), samoin rivitaloasuntojen määrä (tavoite n. 110 as./v). Omakotitaloasuntoja valmistuu selvästi alle tavoitteen (75 as/v.2011 ja 100 as./v.2012). Kaupungin asuintonttien luovutus kohdistuu erityisesti keskustan ja Metsäkylän alueille. Kerros- ja rivitaloasunnoista rakennetaan lähes kaikki keskusta-alueelle ja Metsäkylään, omakotituotannosta vain noin puolet.

Nokiassa saadaan kiristyneen talustilanteen vuoksi luovutettua vain muutamia kaupungin omakotitontteja vuosina 2011 – 2012. Lisäksi on luovutettavissa muutamia rivitalotontteja. Keskustassa Välikadun varressa kaupungilla on luovutettavissa yksi kerrostalotontti, ja kaupungin maalle Harjukadun varteen on tarkoitus asemakaavoittaa uusi kerrostalotontti vuonna 2011.

Orivedellä omakotitonttien luovutukseen on olemassa kaavoitettuja tontteja. Vireillä on hanke osaomistusrivitalon rakentamiseksi. Kerros- ja rivitaloille on tontteja ja kunnallistekniikka olemassa, toteuttaminen riippuu kysynnästä. Rakennuslupa on myönnetty keskustan tuntumaan 11 asunnon rivitalon rakentamiseksi. Yksityisten omistamille rakentamattomille tonteille on voimassa korotettu kiinteistövero. Mikäli tämä ei riittävästi vauhdita kunnallistekniikan piirissä olevien tonttien saamista käyttöön, kaupunki tulee antamaan rakentamiskehotuksia.

Pirkkala luovuttaa vuosina 2011-12 omakotitontteja 30 kpl, rivitalotontteja 50 omistusasunnolle ja kerrostalotontteja 40 omistusasunnolle. Vuokra-asuntotuotanto (15 rivitalo-asuntoa ja 60 kerrostaloasuntoa) sijoittuu yksityisten luovuttamille tonteille. Maankäyttösopimuksia tehdään Killossa, Kurikassa, Pereessä ja Vähäjärvellä.

Lempäälään on 2011-2012 nousemassa Maakalaan kaksi kerrostaloa, joissa on yhteensä 47 vuokra-asuntoa. Kunta luovuttaa rivitalo- ja asuinpientalotontteja yhteensä 85 asunnon verran. Omakotitontteja kunta luovuttaa 2011-12 yhteensä 37 kpl. Moisionaukealla on mahdollisesti alkamassa 22 vuokra-asunnon rivitalohanke. Myös yksityiset maanomistajat myyvät rivitalo-, asuinpientalo- ja omakotitontteja. Vuosittain rakennetaan keskimäärin 100 omakotitaloa yksityisiltä maanomistajilta ostetuille omakotitalotontteille tai rakennuspaikoille. Lempäälän kunta korotti rakentamattomien pientalotonttien kiinteistöveroä vuonna 2010, mikä on lisännyt tonttien myyntiä. Vuonna 2010 korotettu kiinteistövero perittiin noin 160 rakentamattomalta pientalotontilta.

4.2 Asuntotuotannon edellyttämät kunnallistekniikkainvestoinnit

Kangasalla asuntotuotannon edellyttämä kunnallistekniikka toteutetaan rakentamisvuoden toukokuun alkuun mennessä. Vuoden 2011 osalta kunnallistekniikkainvestointien suuruus on noin 1,4 M€ ja vuoden 2012 osalta noin 1,6 M€.

Lempäälä investoi asuin- ja yritysalueiden kunnallistekniikkaan vuonna 2011 kaikkiaan 4,0 M€ ja seuraavana vuonna 3,2 M€. Suurimpia kohteita ovat Marjamäen yritysalue, Vuores, Sääksjärven keskusta, Kiimakallio, Laasonportti, Kukkolanmäki, Kuljun Kartanonpelto ja Lempäälän keskusta.

Nokialla investointiohjelmaan ei vuonna 2011 sisälly lainkaan uusien asuntoalueiden kunnallistekniikkaa. Seuraavanakin vuonna on määrärahaa vain 430 000 € Korvolan alueen kunnallistekniikkaan, ja se kuuluu pääasiassa vanhan asutuksen johtojen rakentamiseen.

Orivedellä toteutetaan vuonna 2011 kunnallistekniikka Arosillantielle, Pappilankujalle sekä Moisio alueen II vaiheelle (24 omakotitonttia). Vuonna 2012 toteutetaan kunnallistekniikka vähintään 25 tonttia varten esim. Kajarinteen ja Tallukallion alueilla.

Pirkkalassa toteutetaan seuraavat asuntotuotannon edellyttämät kunnallistekniikkainvestoinnit: Pere/Saha, Pere/Pereenlaakso, Sankila/Färmi, Naistenmatka/Ratsutilantie, Killo/Killonvainiontie. Investoinnit ovat suuruudeltaan yhteensä noin 3 M€.

Tampereella merkittävimpiä uusia kunnallistekniikan rakennusalueita vuonna 2011 ovat Niemenranta ja Hervannan täydennysrakentamisalueet. Vuoreksen rakentamista jatketaan Vuoreksen puistokadulla, Särkijärven sillalla ja Virolaisen alueen rakentamisella.

Vesilahdella rakennetaan Ämmänhaudanmäen asemakaava-alueen ja Ylämäki pohjoisen asemakaava-alueen kunnallistekniikka. Ämmänhaudanmäen osalta kustannukset ovat 150 000 €.

Ylöjärvellä kaupunki on varautunut kunnallistekniikan ja katujen rakentamiseen vuonna 2011 yhteensä noin kolmella miljoonalla eurolla. Omakotitonttien luovutuksen määrän nostamiseen nykyinen määrärahataso ei anna mahdollisuuksia. Investoinnit suuntautuvat ennen kaikkea keskustaan ja Metsäkylään.

4.3 Energiatohokkuuden edistäminen uudis- ja korjausrakentamisessa

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen nykytilanteeseen verrattuna edellyttää muiden toimien ohella myös rakennusten energiatohokkuuden merkittävää parantamista uuden rakennuskannan osalta ja nykyisen rakennuskannan energiatohokkuuden parantamista korjausrakentamisen avulla.

Tampereen kaupunkiseudun kaikki kunnat ovat hyväksyneet Työ- ja elinkeinoministeriön energiatohokkuussopimuksen.

Kangasalla, Orivedellä eikä Vesilahdella ole suunnitteilla erityisiä toimia energiatohokkuuden edistämiseksi.

Lempäälässä on tekeillä kunnan energiankäytön toimintasuunnitelma.

Nokia valmistelee kaupungin energiankäytön toimintasuunnitelmaa. Uusien rakennusten on oltava energiatohokkuudeltaan A-luokkaa.

Pirkkala uusii Toivion koulun LVIS-järjestelmät siten, että valaistusratkaisut ovat energiaa säästäviä ja lämmitys perustuu maalämpöön.

Tampereella rakennusvalvonta kehittää energianeuvontaa ja tontinluovutusehtoja siten, että energiatehokkuutta voidaan edistää uudis- ja korjausrakentamisessa. Tontinluovutusehtojen osalta pilotti on Vuoreksen asuntomessualue.

Ylöjärven kaupungin kiinteistöissä tehdään energiakatselmukset vuoden 2013 loppuun mennessä. Rakennushankkeissa otetaan huomioon kiristyvät energiamääräykset. Öljylämmitteisissä rakennuksissa siirrytään asteittain vaihtoehtoihin energiamuotoihin. Uusissa kohteissa mietitään uusiutuvien energiamuotojen käyttö. Investoinneissaan kaupunki tekee energiatehokkuuden vertailun. Kaukolämmön jakelualueella tukeudutaan kaukolämpöön, ulkopuolella selvitetään maalämmön ja muiden vaihtoehtoisten energioiden mahdollisuudet.

4.4 Erityisryhmien asumisen kehittäminen

Erityisryhmien yksilöllisen asumisen mahdollisuuksia tuetaan muun asuntokannan seassa. Ensisijalla ovat asuntohankkeet, jotka perustuvat seudullisesti määriteltyyn palvelutarpeeseen.

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä ja kunnat määrittelevät erityisryhmien asumistarpeet ja sopivat yhteisvastuullisesta asuntopolitiikasta. Kehitysvammaisten asumisesta laaditaan seudullinen toteuttamissuunnitelma.

Kangasalla on vireillä Maijalan vanhustentalon lisärakentamishanke. Vuodelle 2011 on ohjelmoitu kehitysvammaisten asuntojen rakentaminen. Vatialassa tehtiin tontinluovutus elinkaariasumiseen vuonna 2010.

Lempäälässä uusia erityisasuntoja on tarkoitus rakentaa 2010-luvulla vammaisille (noin 30 asuntoa) ja päihdekuntoutujille (noin 10 asuntoa). Lempäälässä ei ole erityistä opiskeilija-asuntojen tarvetta.

Nokialle valmistuu 64-paikkainen tehostettua palveluasumista tarjoava hoivakoti vuonna 2011. Samana vuonna keskustassa alkaa laajemman kokonaisuuden rakentaminen: 38 kehitysvammaisten tukiasuntoa sekä 50-60 vanhusten palveluasuntoa.

Orivesi hankkii vuonna 2012 kehitysvammaisille 15-paikkaisen autetun asumisen yksikön. Lisäksi tavoite on rakentaa uudet tilat ja 10–12 paikkaa lähelle ryhmäkotia, jonka nykyinen sijainti ei ole esteetön. Hankkeelle haetaan ARA:n avustusta vuonna 2012. Vuonna 2011 Orivesi laatii esteettömyyskartoituksen.

Pirkkalassa valmistellaan kehitysvammaisten asumispalveluyksikön toteuttamista. Tehostettua palveluasumista ja ikäihmisten esteettömiä vuokra-asuntoja lisätään. Kyöstinkodon alueen uudelleenkaavoittamisen ja -rakentamisen suunnittelu käynnistyy.

Tampereella valmistuu vuosina 20011-2012 asuntoja erityisryhmille yhteensä 1091 kpl. Ne jakautuvat seuraavasti: kehitysvammaiset 148 kpl, pitkäaikaisasunnottomat 66 kpl, ikäihmiset 423 kpl ja opiskelijat 454 kpl.

Ylöjärven keskustaan on suunnitteilla erityisasumista yhteistyössä Palvelutalosaatiö Kaksikon kanssa. Tällä hetkellä pohditaan nykyisten asuntojen purkamista ja uudelleen rakentamista tai kokonaan uuden hankkeen toteuttamista. Tämä on tarpeellista, koska Ylisen keskuslaitos lakkautettaneen vuoteen 2020 mennessä.

5 Liikennejärjestelmän kehittämisen toimenpiteet

5.1 Joukkoliikenteen kehittäminen

Joukkoliikenteen kulkutapaosuutta kasvatetaan merkittävästi nykyisestä noin 13 prosentista.

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän johdolla

- käynnistetään lähijunaliikenteen edistämistä koskeva kehittämistyö
- käynnistetään seudullisen liikennetutkimuksen 2005 päivitystyö
- käynnistetään liikenteen ja liikkumisen hallinnan suunnitelma

Seudullisen joukkoliikennelautakunnan työn pohjaksi valmistuu kaupunkiseudun joukkoliikennesuunnitelma ja myöhemmin kuntakohtaiset palvelutasotavoitteet kuvaava suunnitelma.

Lähijunaliikenteen kehittämissuunnitelmassa tavoitteena on täsmentää visio kaupunkiseudun lähijunaliikenteestä osana seudullista joukkoliikennejärjestelmää, selvittää lähijunaliikenteen toteuttamisedellytykset ja kartoittaa toteuttamisesta saatavat hyödyt. Kehittämissuunnitelman osana arvioidaan rataverkon lisäkapasiteettitarve yhdessä Liikenneviraston kanssa. Lisäksi kaupunkiseutu yhdessä Liikenneviraston kanssa laatii etelän suunnan lisäraiteiden aluevaraussuunnitelman.

Kangasalla asutusta tiivistetään joukkoliikenteen laatukäytävän varrella.

Lempäälässä bussiliikenteen laatukäytävän varrella (Tampere – Haurala) maankäyttöä tiivistetään vanhojen asuinalueiden täydennys- ja lisärakentamisella. Bussiliikenteen palvelutasoa parannetaan mm. pysäkki- ja liityntäliikenteen järjestelyillä. Lähijunaliikenteen hyödyntämiseen pyritään mm. Keskustan kehittämishankkeen avulla ja tavoitteena on saada lähijuna-asemia keskustan lisäksi myös Moisioon, Kuljuun ja Säöksjärvelle.

Nokiolla joukkoliikenteen laatukäytävän tarpeet on otettu huomioon sekä Harjuniityn laajennusalueen että keskustan yleiskaavan muutokseen liittyvissä liikenneverkkosuunnitelmissa. Kaupunki käynnistää lisäksi lähijunaliikenteen kehittämisen edellyttämien asemanseutujen (Kolmenkulma, keskusta, Harjuniitty) kaavallisen yleissuunnittelun.

Orivedellä ja **Pirkkalassa** ei ole varsinaisia joukkoliikenteen kehittämishankkeita vireillä ohjelmakaudella 2011-2012.

Pirkanmaan liitto valmistelee liikennettä ja logistiikkaa koskevaa 2. vaihemaakunta-kaavaa, jonka täydennys selvitykset ja ehdotus valmistuvat 2011 aikana. Kaavan keskeistä sisältöä Tampereen kaupunkiseudulla ovat ratojen ja valtateiden leventäminen,

eritasoliittymät sekä Tampereen eteläiseen oikorataan ja Tampere-Pirkkalan lentokentän laajentamiseen varautuminen. Liitto tukee osaltaan joukkoliikenteen kehittämistä yhdessä kaupunkiseudun kuntien yhdyskuntarakennetta eheyttävien kaavahankkeiden kanssa.

Pirkanmaan ELY-keskus toteuttaa resurssien mahdollistamassa laajuudessa ensisijaisesti joukkoliikenteen liikennevaloetuksia ja pysäkkijärjestelyjä (mm. pyöräpysäköintijärjestelyjä) yhdessä kuntien kanssa. Lisäksi ELY-keskus rahoittaa kuntien joukkoliikennettä koskevia suunnitelmia.

Tampereen kaupunki on käynnistänyt kaupunkiraitiotien 1. vaiheen suunnittelun ja vuosien 2011–2012 aikana tehdään mahdollisesti päätös kaupunkiraitiotien rakentamisesta. Tavoitteena on saada valtio osallistumaan raitiotien rakennuskustannuksiin. Vuoden 2011 alussa seudullinen joukkoliikennelautakunta aloittaa toimintansa Tampereen toimiessa isäntäkuntana. Lautakunta järjestää kaupunkiseudun joukkoliikenteen palvelut seudullisen joukkoliikennesuunnitelman mukaan. Liikkumisen hallinnan osalta Tampereen kaupunki edistää älyliikenteen kehittämistä Tampereen kaupunkiseudulla. Tarkastelujaksolla toteutetaan myös joukkoliikenteen uusi informaatiojärjestelmä sekä uusitaan nykyinen pysäköinninohjausjärjestelmä.

Vesilahti muodostuu kunnan ydinalueen osalta kolmen taajaman (Kirkonkylä, Koskenkylä, Narva) ympärille. Taajamien halki kulkee Vesilahdentie ja sen kautta voidaan järjestää toimiva joukkoliikenne välillä Narva-Kirkonkylä-Lempäälän keskusta.

Ylöjärvellä tehdään vuosittain bussiliikenteen laatuikätyviin liittyviä pieniä parannustoimenpiteitä 30 000 euron määrärahalta. Metsäkylän länsiosan uusi, erityisesti joukkoliikennettä palveleva liittymä vt 3:lle, etenee rakennussuunnitelmavaiheeseen 2011. Joukkoliikenteen tarpeet otetaan huomioon Kirkonseudun osayleiskaavan muutoksessa Viljakkalantien ja rautatien välillä, keskustan osayleiskaavan muutoksessa ja Metsäkylän osayleiskaavassa.

5.2 Kävelyn ja pyöräilyn kehittäminen

Kävelyä ja pyöräilyä lisätään houkuttelevuutta parantamalla ja ihmisten asenteisiin vaikuttamalla. Kävelyn ja pyöräilyn käyttöolosuhteita kehitetään, ja ihmisiä motivoidaan ja kannustetaan liikkumaan. Kävely ja pyöräily lisääntyvät kaupunkiseudulla. Kasvun tulee olla siirtymää erityisesti lyhyistä henkilöautomatkoista.

Jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita kehitetään kaikissa kaupunkiseudun kunnissa kaavahankkeiden, keskustojen kehittämisen ja muiden infrahankkeiden yhteydessä.

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän johdolla valmistellaan seudullisen kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma. Seudun kunnat ja Pirkanmaan ELY-keskus osallistuvat suunnitelman laatimiseen.

Lempäälä suunnittelee kevyen liikenteen reittien täydennysmahdollisuuksia keskustan osayleiskaavatyön yhteydessä. Sääksjärven keskustassa on myös kartoitettu kevyen liikenteen reitit ja niiden kehittämistarpeet.

Nokia rakentaa uuden kevyen liikenteen väylän Taivalkunnantielle välille Emäkoskentie - Moisionkatu vuonna 2011. Haavistossa kevyenliikenteen tasoylikäytävä Poriin johtavalla rautatiellä muutetaan alikulkukäytäväksi vuonna 2012. Koukkujärven eritasoliittymän tekemisen yhteydessä rakennetaan kevytliikenneväylä ja ulkoilureitti valtatie 11:n alitse vuonna 2012.

Orivesi on saanut Rovastintien varteen rakennettavan kevyen liikenteen väylän rakentamissuunnitelman valmiiksi. Toteutus alkanee vuonna 2012, mikäli valtiolla (Pirkanmaan ELY-keskus) on rahaa hankkeeseen. Kaupunki on varautunut omalta osaltaan hankkeeseen (50 %).

Pirkkala toteuttaa Turrin tien ja Pereentien kevytväylät. Välillä Pere-Toivio parannetaan koulureittiä. Hankkeen kustannusarvio on 500 000 €.

Pirkanmaan ELY-keskus tukee jalankulkua ja pyöräilyä pienin liikenneturvallisuutta parantavin toimenpitein kuten suojatiejärjestelyillä ja nopeusrajoitusten tarkistuksilla.

Tampere saneeraa keskustan katuverkon nykyistä kevytliikenneystävällisemmäksi aloittaen vuonna 2011 Kyttälän alueelta. Sinne valmistuu myös Hämpin maanalainen pysäköintilaitos vuonna 2012. Pyöräverkon jatkuvuutta ja laatutasoa sekä mahdollisuuksia sujuvaan ympärivuotiseen pyöräilyyn parannetaan etenkin keskusta-alueella.

Vesilahti täydentää Kirkonkylän kevyen liikenteen reitistöä osayleiskaavan mukaisesti kokoojakadut kattavaksi. Kevyen liikenteen yhteys Kirkonkylästä Koskenkylään pyritään ratkaisemaan.

Ylöjärvi rakentaa uuden koulutuskeskuksen ympäristön kevyen liikenteen väylät vuonna 2012. Hankkeen kustannusarvio on 200 000 €.

5.3 Tiehankkeiden toteutus

Tiehankkeita toteuttamalla varmistetaan kaupunkiseudun sisäisen liikenteen sujuvuus. Tiehankkeilla korjataan merkittävimmät tieverkon ongelmat ja puutteet sekä ylläpidetään nykyistä palvelutasoa.

Lempäälässä päätieverkon kehittämisen kannalta merkittäviä hankkeita ovat valtatie 3:n oikaisu ja lisäkaistojen toteutus välillä Marjamäki – Kulju – Pirkkala sekä kakkoskehän täydentäminen. Keskustan kehittämistyön yhteydessä parannetaan alueen liikenneverkkoja ja niiden luonnetta muutetaan viihtyisämpään ja esteettömämpään suuntaan.

Nokia ja ELY-keskus laativat yhdessä valtatie 11 ja Koukkujärventien eritasoliittymän tie- ja rakennussuunnitelman.

Orivedellä tärkeitä tiehankkeita ovat valtatie 9 parantaminen välillä Tampere- Orivesi ja kantatie 58 parantaminen (keskustan kohta ja kiertoliittymä vt/kt 58). Hankkeiden suunnittelun valmiuden edistäminen ja toteutus riippuvat Pirkanmaan ELY-keskuksen rahoitustilanteesta. Oripohjan yritysalueen radan yli/alikulkuhankkeiden yleissuunnitelma laaditaan vuoden 2011 aikana. Toteutuksen ajankohta riippuu Liikenneviraston rahoituksesta.

Pirkkalassa parannetaan Korpitietä hankkeessa, jonka kustannusarvio on 367 000 €.

Pirkanmaan ELY-keskuksen toimesta vuonna 2011 ei näillä näkymin käynnisty yhtään uutta investointihanketta koko Pirkanmaan alueella. Tienpito koostuu lähinnä maanteiden hoidosta ja ylläpidosta. Vuoden 2012 investointihankkeet selviävät valtion vuoden 2012 talousarvion valmistelun myötä. Lisäksi mahdollisten tulevien teema- ja kehittämishankkeiden osalta suunnittelua tehdään vuosina 2011-12 seuraavasti:

- Vt 12 joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantaminen Rantaväylällä ja Paasikiventiellä sekä Teiskontieellä Tampereella. Hankkeen tie- ja katusuunnitelmat ovat

hyväksymisvaiheessa. Teiskontien osuudelta on laadittu tie- ja katurakennussuunnitelmat. Paasikiventien joukkoliikennekaistoista laaditaan vuonna 2011 rakennussuunnitelma.

- Vt 12 Tampereen Rantaväylän YVA-menettely on päättynyt ja tien yleissuunnitelma on maantielain mukaisessa käsittelyssä. Tiesuunnitelma on viimeisteltävissä ja asetettavissa hallinnolliseen käsittelyyn vuonna 2011.
- Vt 3 osalta kaupunkiseutua koskee läheisimmin tien parantaminen välillä Ylöjärvi-Hämeenkyrö. Tiesuudesta on laadittu YVA-selostus. Vaikka tiesuuden raskas parantaminen ei kuulu Tampere-Vaasa yhteysvälin 1. vaiheen toimenpiteiden joukkoon, ollaan vuoden 2011 aikana päättämässä ratkaisusta, jonka mukaan tietä kehitetään. Asiaa käsitellään myös käynnissä olevassa Pirkanmaan logistiikkaa ja liikennettä koskevassa maakuntakaavassa.
- Vt 9 Tampere-Orivesi -hankkeesta on tehty yleissuunnitelmaa, jota on edeltänyt YVA-menettely. Yleissuunnitelma tulee maantielain mukaiseen hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2011 aikana.
- Vt 11 Koukkujärventien eritasoliittymän tie- ja rakennussuunnitelma valmistuu vuoden 2011 aikana.

Tampereen kaupunki edistää omalta osaltaan Tampereen Rantaväylää koskevan aiesopimuksen toteutumista. Rantaväylän rakentamiseen tähtäävä valmistelutyö aloitetaan vuonna 2011. Liikennejärjestelmän muita kehittämishankkeita, joiden toteutumista edistetään yhdessä ELY-keskuksen kanssa, ovat joukkoliikenteen laatukäytävätoimenpiteet, Tays/Teiskontien liittymän kehittäminen, vt 9 tieosan parantaminen (Tampere-Orivesi) sekä vt 12 tien parantaminen (Alasjärvi-Huutijärvi).

Ylöjärvellä Vaasantiellä Teivon liittymän parannustoimenpiteet suunnitellaan ja rakennetaan, kun asemakaava on lainvoimainen. Ylöjärven keskustassa katuverkkoa täydennetään rakentamalla Leijatien ja Siltatien – Lähdevainiontien yhteys. Myllytanhuan yhteyden osalta aloitetaan suunnittelu. Kolmenkulman alueella ja sen ympäristössä suunnitellaan katuverkoston yhdistämistä. Kaupunki on käynnistänyt lisäksi kunnan eteläosan tieverkko-suunnitelman laatimisen syksyllä 2010.

Vesilahdella ja Kangasalla ei ohjelmakaudella ole mainittavia tiehankkeita vireillä.

6 Toteuttamisohjelman päivitys, seuranta ja kehittäminen

6.1 Päivitys ja seuranta

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelman 2030 sisältämän koko aikavälin (2010-2030) toteuttamisohjelman päivitys ja seuranta tehdään valtuustokausittain eli neljän vuoden välein. Tätä tarkentavaa, kaksivuotista toteuttamisohjelmaa päivitetään ja toteutumista seurataan rullaavasti. Ensimmäinen seurantajakso on kalenterivuosi 2011, mikä palvelee myös aiesopimuksen seurantajännettä.

Seurannasta ja päivityksestä vastaa Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä. Seutu- toimisto suunnittelee tavan ja menettelyt, joilla toteuttamisohjelman ja seurannan päivitykset jatkossa toteutetaan. Kertyneiden kokemusten pohjalta toteuttamisohjelman rakennetta ja sisältöä on myös mahdollista kehittää.

Toteuttamisohjelman seuranta kytketään Tampereen kaupunkiseudun MAL- aiesopimuksen seurantaan. MAL-aiesopimuksen toteutumista seuraa erikseen asetettava valtion ja kuntien välinen seurantaryhmä. Seurannasta raportoidaan seutuhallitukselle, kuntajohtajakokoukselle sekä kaupungin- ja kunnanhallituksille.

6.2 Seurattavat asiat ja mittarit

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän maankäyttö- ja rakennetyöryhmä koordinoi seuranta- ja päivitystä. Työryhmä toimii yhteistyössä muiden seudullisten työryhmien, ELY-keskuksen, Pirkanmaan liiton ja Tredean kanssa seurannan kokonaiskuvan muodostamiseksi.

Seurannassa kuvataan tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen ja vaihe. Erityisesti kiinnitetään huomiota seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- verrataan edellisen vuoden raakamaahankintoja, kaavavarantoja ja -tuotantoa sekä tontinluovutusta rakennesuunnitelmaan, sen toteuttamisohjelman ja MAL-aiesopimuksen tavoitteisiin
- arvioidaan kuntien kaavoitusohjelmien ja kaavoituskatsausten yhdenmukaisuutta rakennesuunnitelman ja sen toteuttamisohjelman tavoitteiden kanssa
- kuvataan, kuinka kunnissa on onnistuttu asemakaava-alueiden lieverakentamisen hallinnassa ja maaseutualueiden yleiskaavoituksessa
- kuvataan, kuinka kaupunkiseudun yhdyskuntarakenne on eheytyntä erityisesti joukkoliikennevyöhykkeillä ja keskustoissa

Pirkanmaan ELY-keskus jatkaa seudun kuntien suunnittelutarveratkaisujen seuranta- ja seurantaan otetaan mukaan myös poikkeamispäätökset ja asemakaavojen ulkopuoliset suorat rakennusluvut. ELY-keskus tekee analyysin haja-asutuksen määrän kehityksestä, erityisesti asemakaava-alueiden lievealueiden osalta.

6.3 Haasteelliseksi todetut tavoitteet

Kaupunkiseudun kunnat ovat kooltaan, sijainniltaan, olemukseltaan ja toimintakulttuuriltaan erilaisia. Tämä näkyy kuntakohtaisissa toteuttamisohjelmissa ja sitä kautta myös seudullisessa toteuttamisohjelmassa 2011 - 2012. Painotukset ja ilmaisut vaihtelevat suuresti kunnittain. Seudullisen toteuttamisohjelman haaste onkin yhteismitallisuuden tavoittaminen.

Rakennemallin ja MAL-aiesopimuksen toteuttamisessa erityisen haasteellisiksi asiakokonaisuuksiksi vuosina 2011-12 voi todeta seuraavat:

- kuntarajoilla sijaitsevien alueiden ja toimien toteuttaminen
- Tampereen lounaispuolelle sijoittuva mahdollinen oikoratalinjaus
- MAL:n mukaisten asunto- ja tonttituotantotavoitteiden määrällinen saavuttaminen
- yhdyskuntien energiatehokkuutta toteuttavat toimet
- seudullisen viherverkon kehittämistä koskevat toimet, jotka puuttuvat vielä tästä ensimmäisestä toteuttamisohjelmasta

7 Lähteet

Kuntakohtaiset Tampereen kaupunkiseudun rakennemallin 2030 toteuttamisohjelmat vuosille 2011-2012:

- Kangasala, Kh 31.1.2011
- Lempäälä, Kh 13.12.2010
- Nokia, päivitetään myöhemmin
- Orivesi, Kh 13.12.2010
- Pirkkala, Kh 29.11.2010
- Tampere, Kh:n suunnittelujaosto 10.1.2011, Kh ?
- Ylöjärvi, Kh 20.12.2010
- Vesilahti, Kh 13.12.2010

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2030

Tampereen kaupunkiseudun ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimus 2011-2012

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän Talousarvio 2011 ja taloussuunnitelma 2011-2013

8 Yhteyshenkilöt

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä:

Tampere:

Kangasala:

Ylöjärvi:

Nokia:

Pirkkala:

Orivesi:

Vesilahti:

Lempäälä:

Pirkanmaan ELY-keskus:

Pirkanmaan liitto:

Päivi Nurminen, Aulikki Graf

Mikko Nurminen, Ritva Kangasniemi

Markku Lahtinen

Seppo Reiskanen

Asko Riihimäki

Mari Hietämäki

Päivi Valkama

Markku Männikkö

Tuomo Penttilä, Ilari Rasimus*

Leena Stranden, Erika Helin

Leena Roppola

*1.1.2011 alkaen